

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.234/2009/8. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Bálint Tünde Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Bálint Tünde, 1012 Budapest, Logodi u. 65.) által képviselt felperes neve, címe felperesnek - a Dr. Antal és Dr. Czakó Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Czakó Marianna ügyvéd, 4028 Debrecen, Magyari u. 13/D.) által képviselt I.rendű alperes neve, címe I. rendű és a Dr. Szabó G. Zoltán ügyvéd (1066 Budapest, Dessewffy u. 37.) által képviselt II.rendű alperes neve, címe II. rendű alperes ellen szerzői jog megsértése miatti jogkövetkezmények alkalmazása iránt indított perében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 4.G.40.014/2007/82. sorszámu ítélete ellen a felperes részéről 87. sorszám alatt előterjesztett és Pf. 7. szám alatt indokolt fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja; kötelezi a II. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 125 337 (Egyszázhuszonötezer-háromszázharminché) forintot, annak 2002. október 1-től 2004. december 31-ig évi 11 %-os, 2005. január 1-től 2009. december 3-ig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, a II. rendű alperesnek járó perköltség összegét 440 000 (Négyszáznegyvenezer) forintba leszállítja.

A felperes által fizetendő kereseti illeték összegét 544 500 (Ötszáznegyvennégyezer-ötszáz) forintba felemeli, az I. rendű alperes által fizetendő kereseti illeték összegét 4 000 (Négyezer) forintba leszállítja.

Kötelezi a II. rendű alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 7 500 (Hétezer-ötszáz) forint kereseti illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az I. rendű alperesnek 100 000 (Egyszázezer) forint, a II. rendű alperesnek 120 000 (Egyszázhuszezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest 565 500 (Ötszázhatvanötezer-ötszáz) forint, a II. rendű alperest 7 500 (Hétezer-ötszáz) forint fellebbezési illeték állam javára történő megfizetésére.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes 1996-tól kezdődően szervezte egy három kötetes művészeti lexikon megjelentetésének előállítási munkáit, a szerzőkkel kiadói szerződéseket kötött és a mű kiadására kizárólagos jogot szerzett.

A Kortárs Magyar Képzőművészeti Lexikon című három kötetes mű 1999., 2000. és 2001. években jelent meg. A felperes az első kötetből 4207 darabot, a második kötetből 5434 darabot, a harmadik kötetből 7099 darabot állított elő. Bolthálózaton keresztül az első kötetből 1315 darab, a második kötetből 1672 darab került értékesítésre, a harmadik kötetből történő értékesítés darabszáma ismeretlen.

A II. rendű alperes egyéni vállalkozóként **N. K.** néven 2002. év második felében megjelentette a Magyar Festők és Grafikusok Életrajzi Lexikona című kétkötetes művet, melynek kiadási jogát a 2002. május 23-án kelt szerződéssel az I. rendű alperestől szerezte meg 300 000 forint szerzői jogdíj megfizetése mellett.

Az I. rendű alperes nevével fémjelzett mű 8932 szócikket tartalmazott, a felperes kiadásában megjelent Kortárs Magyar Képzőművészeti Lexikon szócikkei közül 1954 darab szócikket jogosulatlanul használt fel. A II. rendű alperes által forgalmazott mű 1500 példányban készült, melyből nyolc darab köteles példányként a nyomdában maradt, 50 darabot az I. rendű alperes, 52 darabot a II. rendű alperes saját felhasználásra visszatartott, büntetőeljárás során 421 darab lefoglalásra került, 968 darab kereskedelmi forgalomba került értékesítés céljából.

Az I. rendű alperessel szemben a Ny.-i Városi Bíróság előtt 12.B.1957/2003. szám alatt büntetőeljárás volt folyamatban szerzői és szerzői joghoz kapcsolódó jogok jelentős vagyoni hátrányt okozó megsértésének büntette miatt.

A Sz. Megyei Bíróság 3.P.20.641/2004/4. sorszámú ítéletében megállapította, hogy jelen per alperesei megsértették a felperes szerzői jogait, kötelezte őket a jogsértés abbahagyására és eltiltotta őket a további jogsértéstől. A Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.017/2005/4. sorszámú ítéletével az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét helybenhagyta.

A felperes a módosított keresetében (G.40.014/2007/28.) az I. rendű alperest 300 000 forint, annak 2002. május 23-tól az ítélelhozatalig terjedő időre számított kamata, mint a jogsértéssel elért gazdagodásnak a megfizetésére kötelezését, az I. és II. rendű alpereseket egyetemlegesen 7 315 420 forint jogsértéssel okozott kár, annak 2002. május 23-tól az ítélelhozatalig terjedő időre számított kamata, valamint 2 000 000 forint és annak 2002. október 1-től az ítélelhozatalig terjedő időre számított törvényes kamatának a megfizetésére kérte kötelezni arra hivatkozással, hogy a jogsértéssel ilyen összegű

gazdagodásra tettek szert. E körben hivatkozott arra, hogy az I. rendű alperes a II. rendű alperestől 300 000 forint jogdíjat kapott, ezzel az összeggel a felperes rovására jogalap nélkül gazdagodott, ezért az Szjt. 94. § (1) bekezdés e) pontja alapján a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítésére jogosult.

Az I. és II. rendű alperesek egyetemleges marasztalását az EBH. 2000. 199. számú döntésére hivatkozással kérte és azzal indokolta, hogy a szerző arra a gazdagodásra tarthat igényt, amely a jogsértés következtében a jogsértőnél keletkezett tiszta jövedelem, ha ilyen nem állott elő, vagy kisebb a szerzőt megillető jogdíj mértékénél, akkor a szerzőt legalább a jogdíjnak megfelelő térítés illeti meg. A felperesnek a mű kiadásával kapcsolatos kiadásai a következők voltak: a közreműködő szerzők honoráriumai 10 425 000 forint, a lektorálás 3 000 000 forint, a szerkesztői díj pedig 2 586 800 forint. Az I. rendű alperes által részben felhasznált tartalom előállításának költsége 16 011 800 forint volt, a jogsértéssel érintett szócikkek száma 1954 darab, az enciklopédiában fellelhető összes szócikk 18000 darab, az egy szócikkre jutó költség 890 forint, a jogdíj minimális összege 1 739 060 forint. A felperesnek a jogosítás nem állt érdekében, mert nem akart az adott piacon konkurenciát. A gazdagodás alapjául szolgáló elmaradt jogdíj a minimális jogdíjnál magasabb összeg.

A kártérítési követelés jogalapjaként az Szjt. 94. § (1) bekezdés f) pontjában nevesített eredeti állapot helyreállításával kapcsolatos kötelezettséget jelölte meg, mely objektív felelősségi forma azzal, hogy ha a bíróság e jogszabályhelyet nem találta alkalmazhatónak követelését az Szjt. 94. § (2) bekezdése és a Ptk. 339. § (1) bekezdésében foglaltakra alapította.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az I. rendű alperes arra hivatkozott, hogy csupán 1954 darab szócikk érintett a jogsértéssel, ez a gyűjteményes mű szócikkeinek egynegyede, ezért a kereseti igény alapossága esetén legfeljebb a 300 000 forint negyedrésszének megfizetésére lenne kötelezhető. A kártérítésre irányuló kérelemmel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy annak jogcíme csak az Szjt. 94. § (2) bekezdésén, illetve a Ptk. szerződésen kívüli károkozásra vonatkozó rendelkezésein alapulhat, az alperesi kiadvány nem alkalmas a felperesi mű helyettesítésére, eltérő időpontokban jelentek meg, így nem állapítható meg, hogy a felperest kár érte.

A II. rendű alperes ugyancsak hivatkozott arra, hogy a felperes kártérítésre irányuló igénye az Szjt. 94. § (2) bekezdése alapján bírálendő el, a büntetőeljárásban beszerzett szakvélemény a kár nagyságát nem támasztotta alá, a felperes által hivatkozott forgalmazási adatokból nem vonható le az a következtetés, hogy a keresletcsökkenés az alperesi magatartásra visszavezethető okból következett be. A forgalmi veszteség meghatározásának elmaradása a felperes magatartása miatt következett be. Vitatta azt is, hogy a szerzői jog megsértése esetén fizetendő szerzői jogdíj, mint gazdagodás lenne megállapítható az alperes terhére akkor, ha a jogsértő félnél gazdagodás nem mutatható ki.

Az elsőfokú eljárásban rendelkezésre állt **Cs. S.** igazságügyi szakértő véleménye, aki a kárösszecszerúségére, a piaci viszonyok értékelésére vonatkozóan saját előadása szerint is

feltételezésekre hagyatkozott. Az elsőfokú bíróság a felperest tájékoztatta a bizonyítandó tényekről és a bizonyítási eszközről, a felperes a Szerzői Jogi Szakértői Testület kirendelése elől elzárkózott. Az elsőfokú bíróság könyvszakértőt rendelt ki azzal, hogy társszakértőt vonjon be, figyelemmel arra, hogy az igazságügyi szakértői névjegyzékben könyvpiac-elemzéssel foglalkozó szakértő bejegyezve nincs. A felperest határidő biztosításával, jogkövetkezmények közlésével több alkalommal felhívta a bizonylatok, értékesítési bevételeket alátámasztó számviteli dokumentáció csatolására. A szakértő a felperesi adatszolgáltatás hiányában a szakértői vélemény kompetenciájába tartozó részét sem tudta elkészíteni.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 66 000 forintot, annak 2002. május 23-tól 2009. február 6. napjáig járó kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. rendű alperesnek 452 000 forint, a II. rendű alperesnek 450 000 forint perköltséget. Kötelezte a felperest 532 300 forint, az I. rendű alperest 5 600 forint eljárási illeték állam javára külön felhívásra történő megfizetésére.

Határozatának indokolásában megállapította, hogy a felperes szerzői jogainak megsértése miatt alappal támasztott igényt az alperesekkel szemben az Szjtv. 94. §-ában foglaltak szerint. Az I. és II. rendű alperes írásban terjesztésre is kiterjedő felhasználási szerződést kötött a II. rendű alperes által szerkesztett 8932 szócikket tartalmazó műre. Ez azonban csak részben tartalmazta a felperes művéből átvett szócikkeket, 6978 szócikk nem a felperesi műből származik. A kiadói szerződésben a teljes mű kiadásának és terjesztésének ellenértékéeként került meghatározásra a 300 000 forint összegű jogdíj. A felperes művéből átvett 1954 darab szócikk terjesztésére, kiadására, felhasználására vonatkozó engedély fejében járó díj a felperest, mint szerzői jog jogosultját megilleti. Erre figyelemmel az I. rendű alperes az Szjtv. 94. § (1) bekezdésének e) pontja, illetőleg a Ptk. 361. § (1) bekezdése alapján a II. rendű alperestől kapott szerzői jogdíj arányos részét nem tarthatja meg, azt mint gazdagodást a felperes részére kell megfizetnie. Az I. rendű alperest olyan arányban kötelezte a 300 000 forint szerzői jogdíjat alapul véve gazdagodás visszatérítésére, ahogyan a felperestől átvett szócikkek a teljes alperesi mű terjedelméhez aránylanak ($8932 : 1954 = 300\,000 : X$; $X = 66\,000$). A kereseti kérelem korlátaira figyelemmel az ítélethozatal időpontjáig rendelkezett a kamatfizetési kötelezettségéről.

Az I.-II. rendű alperesek 2 000 000 forint egyetemlegesen történő megfizetésére irányuló és az elsőfokú bíróság által elutasított kereseti kérelem indoka az volt, hogy a felperes ezt a felperesnél jelentkező egy szócikkre eső tartalom előállításának költsége alapulvételével kérte kiszámítani. A felperes azonban felhívás ellenére sem adta át a szakértő részére az általa kért egy szócikkre eső előállítási költség meghatározásához szükséges bizonylatokat.

A kártérítési igénnyel kapcsolatban kifejtette, hogy az az alperesekkel szemben az Szjtv. 94. § (2) bekezdésére figyelemmel a Ptk. 339. §-ában foglalt feltételek teljesülése esetén érvényesíthető. A felperest kár annyiban érhet, amennyiben az alperesi kötet megjelenésével a felperes által kiadott mű értékesítése csökkent és ezáltal értelemszerűen a felperes értékesítésből származó nyeresége is csökkent. A felperesnek bizonyítania kellett volna, hogy az alperes művének megjelenése önmagában is alkalmas volt a kereslet

csökkentésére, e körben a könyvkiadás, lexikon-forgalmazás piacán kialakult keresleti-kínálati viszonyokat, valamint a felperesi mű forgalmazásával elérhető nyereség nagyságát kellett volna bizonyítani.

A felperes bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, a szakértő által kért anyagot többszöri felhívás ellenére sem bocsátotta a rendelkezésére, a szakértő kirendelését megelőzően sem nyújtotta be a bíróság felhívására az állításai alátámasztásához szükséges és bíróság által kért dokumentációkat. Pervesztessége arányában kötelezte a felperest az alperesek javára perköltség megfizetésére, illetve illeték-feljegyzési joga folytán a le nem rótt kereseti illeték megfizetésére, melynek összege meghatározásánál figyelemmel volt arra, hogy a felperes 21 000 forint illetéket lerótt.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával az I.-II. rendű alperesek kereseti kérelme szerinti marasztalását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróságnak újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára történő utasítását kérte. Fellebbezése indokaként arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást nem tárta fel kellő mértékben, téves ténymegállapításokból téves jogi következtetést vont le. Tévesen alkalmazta a Pp. 164. §-ának a bizonyítási teher meghatározására vonatkozó rendelkezéseit, a felajánlott bizonyítást jogszabályellenesen mellőzte, tévesen értelmezte a Ptk. kártérítési felelősségre vonatkozó szabályait. Arra hivatkozott, hogy kára kizárólag az el nem adott lexikonok elmaradt bevételeiben jelentkezik, amely abból adódik, hogy a potenciális vevők a felperesi lexikon helyett az alperesi kiadványt vásárolták meg. Felperes költségei ezért nem állnak semmilyen okozati összefüggésben az alperes magatartásával. A perben bizonyítást arra kellett volna felvenni, hogy a két kiadvány egymással versenyhelyzetben állónak minősült-e, ebből kiindulva meg kellett volna határozni, hogy egy alperesi kiadvány eladása hány vevőt vont el a felperes termékétől, azaz a felperes hány kötetet nem tudott az alperes piaci jelenléte miatt értékesíteni.

A jogdíj összegének arányosítása az átvett szócikkekhez képest téves, mert a jogsérelem objektív szankciójaként a teljes gazdagodást el kell vonni a felperesi mű integritásának sérelmére figyelemmel.

Az alperesek ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. Az I. rendű alperes arra hivatkozott, hogy a felperes kereseti kérelme alaposságát nem bizonyította, a fellebbezésben sem ajánlott fel olyan új bizonyítékokat, amelyek az elsőfokú eljárás során ne álltak volna rendelkezésre.

A II. rendű alperes előadta, hogy a felperes az elsőfokú eljárásban sem a jogsértéssel okozott kár megtérítése, sem a gazdagodás körében előterjesztett kérelmével kapcsolatban - a bíróság felhívása ellenére - nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének. A felperes visszautasította a Szerzői Jogi Szakértői Testület kirendelését, a kirendelt szakértő részére pedig nem szolgáltatva a szakértő által kért adatokat. Ennek hiányában pedig nemcsak a felperes által igényelt kár összegének a meghatározása vált lehetetlenné, hanem a gazdagodás jogcímén előterjesztett igénye is.

Mindkét alperes kérte a felperes másodfokú perköltségben történő marasztalását.

Az ítélet tábla fellebbezés hiányában a Pp. 253. § (3) bekezdése alapján nem érintette a keresetnek részben helyt adó elsőfokú ítéleti rendelkezést.

A felperes fellebbezését kisebb részben alaposnak találta az alábbiak szerint.

A per adatok alapján nem vitásan megállapítható volt, hogy a felek között érvényes felhasználási szerződés nem jött létre. Az elsőfokú bíróság ezért helytállóan járt el akkor, amikor a felperes igényét az Szjt. 94. § (1) bekezdésének e) pontja és a (2) bekezdése alapján bírálta el, ugyanis az Szjt. 94. §-a tartalmazza a szerzői jogi jogsértés esetén alkalmazandó jogkövetkezményeket.

Az Szjt. 94. § (1) bekezdésének e) pontja szerint a szerző jogainak megsértése esetén követelheti a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítését.

Az elsőfokú eljárás irataiból az állapítható meg, hogy a két mű egymással nem volt konkurensnek tekinthető, címük, tartalmuk, designuk eltérő volt, és időben is későbbi a II. rendű alperes kiadásában megjelent mű.

A gazdagodás mértéke meghatározásánál a jogsértéssel összefüggésben elért bevételből kell kiindulni, melyből levonhatók a ténylegesen igazolt költségek.

Az ítélet tábla a felperes G.40.014/2007/13. sorszámú beadványában foglalt adatokból indult ki és állapította meg, hogy a II. rendű alperes nettó árbevétele 2002. évben 1 621 278 forint, 2003. évben 4 108 063 forint volt, ez mindösszesen 5 729 341 forint, melynek egy szócikkre eső összege 641,44 (szócikkek száma 8 932). A jogosulatlanul felhasznált 1954 szócikk figyelembevételével ez 1 253 374 forint. Az ítélet tábla a fentieknek megfelelően a perben rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével a szerzői jogdíj összegét ennek 10 %-ában, azaz 125 337 forintban állapította meg, melynek megfizetésére a II. rendű alperest kötelezte.

A jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítése nem kár, következésképpen egyetemleges marasztalásnak nem volt helye.

Az I. rendű alperes marasztalásaként megállapított összeg meghatározásával az ítélet tábla egyetértett, ugyanis I. rendű alperes nem a részére kifizetett teljes szerzői jogdíjjal tartozik fizetési kötelezettséggel a felperes felé, hanem csak a jogsértéssel elért gazdagodását köteles visszatéríteni. Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a mű gyűjteményes jellegére tekintettel arányosan marasztalta az I. rendű alperest.

Az Szjt. 94. § (2) bekezdése szerint a szerzői jog megsértése esetén a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítés jár.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt. A Ptk. 355. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a kártérítés a károsult vagyoni- és nem vagyoni kárára egyaránt kiterjed. A (4) bekezdés szerint kártérítés esetén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell

megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni- és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges. A felperest terhelte abban a bizonyítás kötelezettsége, hogy az alperes(ek) jogsértő magatartásával okozati összefüggésben kára keletkezett.

Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a felperes a vagyoni kárigény tekintetében nem tett eleget az őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek, nem igazolta a perben, hogy az alperesek jogellenes magatartásával okozati összefüggésben olyan vagyoni kár érte, amelynek alperesek részéről való megtérítése indokolt.

A fentebb kifejtettek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a rendelkező rész szerint részben megváltoztatta.

A módosult pernyertességi aránynak megfelelően a II. rendű alperesnek járó elsőfokú perköltség összegét leszállította, ugyanakkor a felperes által fizetendő kereseti illeték összegét felemelte. Az I. rendű alperes által fizetendő kereseti illeték összegét az elsőfokú bíróság pontatlanul határozta meg, azt az ítéltábla módosította és leszállította. A II. rendű alperest kötelezte az államnak külön felhívásra kereseti illeték megfizetésére.

A felperes fellebbezése kis részben vezetett eredményre, ezért az ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte az I.-II. rendű alperesek javára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A. §-ában írtak figyelembevételével.

A fellebbezési illeték meghatározásánál a felperes esetében az összeg azért tér el a kereseti illeték összegétől, mert az elsőfokú eljárásban figyelembe vették a felhívás nélkül lerótt 21 000 forint illetéket.

D e b r e c e n, 2009. december 3. napján

Dr. Urhegyi Béla sk. a tanács elnöke, Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. előadó bíró, Dr. Riczu András sk. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -